

ชื่อผลงานทางวิชาการ รายงานการประเมิน โครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อนำเสนอแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบบจำลอง CIPP Model

ผู้รายงาน นางลักษมี พายุหะ รองผู้อำนวยการโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จังหวัดบุรีรัมย์

ปีที่รายงาน 2559

บทคัดย่อ

การนำเสนอผลงานทางวิชาการ เรื่อง การประเมินโครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อนำเสนอแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบบจำลอง CIPP Model ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ประเมินโครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
2. หาแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรม โครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
3. นำเสนอแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

กลุ่มเป้าหมายของประชากรในการประเมินโครงการ จำนวน 779 คน การหาแนวทางส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรม โครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โดยการสัมภาษณ์จำนวน 15 คน โดยวิธีสนทนากลุ่ม จำนวน 13 คนและกลุ่มเป้าหมายในการหาแบบปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้การประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการประเมิน

1. ด้านบริบท โครงการพัฒนางานพฤกษศาสตร์โรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยลำดับหนึ่ง รองลงมาคือ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนให้การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการพัฒนางานพฤกษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของโรงเรียน ส่วนโรงเรียนมีกิจกรรมให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย

2. ด้านปัจจัยนำเข้า บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช มีจำนวนเพียงพอ และบุคลากรรับผิดชอบโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานโครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช มีค่าเฉลี่ยเท่ากันลำดับหนึ่ง รองลงมาคือ รูปแบบของการจัดกิจกรรมตามโครงการพัฒนางานพฤกษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ส่วนการประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่การดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย

3. ด้านกระบวนการ วัสดุ อุปกรณ์การจัดอบรมมีเพียงพอและระยะเวลาจัดอบรมเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยลำดับหนึ่ง รองลงมามี 2 ข้อคือ กิจกรรมอบรมครูมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน และกิจกรรมค่ายสวนพฤกษศาสตร์มีความเหมาะสมด้านอาคารสถานที่ ส่วน มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย

4. ด้านผลผลิต นักเรียนมีความเพียร ในการเรียนรู้พืชศึกษาตามลำดับขั้นตอนจนเห็นศักยภาพ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยลำดับหนึ่ง รองลงมามี ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4 ข้อ คือ นักเรียนมีความสุขกับการศึกษาพืชพรรณไม้และธรรมชาติรอบตัว นักเรียนมีความสุขภาพอ่อนนุ่มถ่อมตนเบิกบานและไม่ก้าวร้าว นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น และนักเรียนใช้ทรัพยากร เช่น น้ำ ไฟฟ้า อย่างประหยัด ส่วนนักเรียนได้เรียนรู้การสำรวจพรรณไม้ชนิดต่างๆ มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ด้านผลกระทบ นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน มีคุณธรรมจริยธรรมมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช มีเพียงบางส่วนที่ปฏิบัติตามกิจกรรมแต่ยังไม่เข้าใจประโยชน์ที่จะนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ และชุมชนให้การยอมรับนักเรียน และโรงเรียนละทานทรายรัชดาภิเษกเป็นอย่างดี อีกทั้งยังเข้าใจถึงความสำคัญของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นโครงการที่มีความสำคัญต่อการรักษาพืชท้องถิ่นในประเทศไทยให้คงอยู่ตลอดไป

ผลการสัมภาษณ์ พบว่า ควรมีการดำเนินการโครงการนี้ต่อไปในการปลูกจิตสำนึกที่ดี และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับบุตรหลานในชุมชนต่อไป การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใกล้ชิดกับพืชพรรณไม้ที่นักเรียนสนใจศึกษา จะเกิดความรู้สึกห่วงแหนและเห็นคุณค่าของพืชพรรณนั้น เกิดความรักอยากอนุรักษ์พันธุ์พืชที่มีอยู่แล้วไว้ให้คงอยู่ตลอดไป เด็กจะไม่เด็ด ไม่หัก ไม่ตัด ทำลาย แต่จะสัมผัส สังเกตที่จะศึกษาเรียนรู้คุณค่า ได้ความรู้จากของจริงทำให้จดจำได้ดีกว่าการอ่านจากหนังสือ การศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์โดยครูเสริมแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจศึกษาอย่างใส่ใจรายละเอียด ตั้งแต่ ราก ลำต้น ใบ ดอก ผลและเมล็ด ทำให้นักเรียนเกิดความผูกพัน และเห็นคุณค่า การหาข้อมูลของพรรณไม้ ทำให้นักเรียนได้ทราบถึงประโยชน์ของพืช การค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น จากบุคคล จากเอกสาร จากอินเทอร์เน็ต ทำให้นักเรียนจดจำได้ดีกว่าการเรียนรู้จากการบอกเล่าของครู การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้สวนพฤกษศาสตร์ กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระไปพร้อมกัน ช่วยให้นักเรียนไม่เครียด ไม่กังวล การเรียนรู้ในสาระวิชาหลัก แต่ทำให้นักเรียนได้คลุกคลี สัมผัส และมีจิตใจอ่อนโยน เบิกบาน มีความรู้ความเข้าใจ สรรพคุณ รู้คุณค่า และประโยชน์ของพืช จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเอาใจใส่ดูแลพรรณไม้ที่นำเข้ามาปลูก

การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โครงการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ต้องใช้กระบวนการเก็บข้อมูลตามลำดับ โดยเริ่มจากการสำรวจ รวบรวมประเด็นปัญหาจากการใช้ข้อคำถามที่สรุปผลจากแบบสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มาเป็นประเด็นข้อคำถามการสัมภาษณ์ นำประเด็นคำตอบมาวิเคราะห์แนวทาง ส่งเสริมและปรับปรุง ,รวบรวมประเด็นปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ต้องส่งเสริมและที่ต้องปรับปรุงเก็บเป็นข้อมูล ,จัดทำ web site ข้อมูลสารสนเทศ, ประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เลือกแนวทางส่งเสริมและปรับปรุง, ทำแผนกลยุทธ์ กำหนดตัวชี้วัด และ ค่าเป้าหมายผลสำเร็จจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย, ชี้แจงแผนการดำเนินกิจกรรมตามโครงการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ,แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ พร้อมกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน, ให้ความรู้ความเข้าใจแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง, นำแนวทางส่งเสริมและปรับปรุงไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการควบคุม ติดตามตรวจสอบ วัดผล ประเมินผล,จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ เชื่อมขั้นด้านวิชาการ พัฒนาทักษะและคุณธรรมให้ครูและ นักเรียน, นักเรียนมีความรู้ลึกในสาระวิชา มีคุณธรรม เกิดทักษะการสร้างนวัตกรรมได้หลากหลาย